

WESTERNIJKERK, DE PROTESTANTSE KERK

De vermoedelijk oorspronkelijk aan Sint Oswaldus gewijde kerk is gebouwd in de zuid-oostelijke hoek van het terrein waar in de middeleeuwen de familie Jeppema haar bezit had in de vorm van een boerderij met een stins. De overlevering zegt dat de familie Jeppema na onenigheid met de familie Ponga in Marrum op eigen terrein een nieuwe kerk liet bouwen, dit in tegenstelling tot de oude kerk van Marrum. Later zal er "Wester" voor zijn gezet, ter onderscheiding van het dorp Nijkerk in de gemeente Dongeradeel.

De toren

De toren dateert uit de vijftiende eeuw en bij de bouw is vrij veel oude baksteen opnieuw gebruikt. De torenmuren gaan zonder verspringingen op en worden gedekt door een zadeldak. In de westmuur zijn een ingang en een venster ingehakt. In de toren bevindt zich een grenenhouten klokkenstoel, vermoedelijk uit de 18de eeuw. Daarin hangen twee middeleeuwse klokken, de ene uit 1585 en de andere uit (vermoedelijk!) 1405.

Het schip

Het schip van de kerk is eenbeukig met een driezijdig gesloten koor. Veel stenen zijn hergebruikt, behalve de noordmuur die nog grotendeels bestaat uit het 13de eeuwse bouwmateriaal. Rond 1800 is de zuidmuur beklampt met kleine baksteen, ook zijn toen de schuin oplopende steunberen rondom de kerk geplaatst. In 1873 heeft men in de zuidmuur een eenvoudige zonnwijzer geplaatst.

Op de muren van het koor zijn restanten aanwezig van de oorspronkelijke laat-romaanse decoratieve muurgeleding in de vorm van kraalprofielsteentjes met kapitelen. In de oostmuur is veel oorspronkelijke ramen zijn dichtgezet.

Interieur

De laat-gotische kap rust met een verbrede voorlijst op de trek balken die oorspronkelijk op muurstijlen hebben gerust, sporen daarvan zijn nog zichtbaar achter het orgel..

In het schip staat tegen de zuidmuur de preekstoel die rond 1730 gemaakt zal zijn. Aan de preekstoel is een koperen doopbekkenhouder bevestigd. De opgaande trap is in de 19de eeuw vernieuwd, samen met het doophek. Tegenover de preekstoel staat een vroeg-17de eeuwse herenbank, bestaande uit een voorbank en een overhuifde achterbank, Deze bank zal na 1660 gebruikt zijn door leden van de familie (Sirtema van) Grovestins, die toen Jeppemastate bewoonden.

Aan weerszijden van deze bank staan twee eenvoudige 19de eeuwse overhuifde herenbanken.

In de achterwand van het koor werd rond 1900 een deur gemaakt, die aan de binnenzijde door S.J.

Mellema werd voorzien van een tochtportaal dat er uitziet als een kabinet in neo-renaissance-vormen.

Heel bijzonder zijn aan het middenpad vier banken die voorzien zijn van gotische zijstukken uit het eind van de 15de, begin 16de eeuw. De wangen zijn verdeeld in twee velden, versierd met gestoken briefpanelen en drie van de vier wangen worden aan de bovenkant afgesloten door een middenknop met aan weerskanten een medaillon. In die medaillons zijn passiesymbolen, een wapenschild, de letters "iJe" en "Se" en een roos afgebeeld. Het vierde zijstuk eindigt in bladversiering.

Het orgel

De firma Bakker en Timmenga bouwde hier in 1880 haar eerste orgel. In de voor deze firma kenmerkende stijl. Het is in zijn originele vorm bewaard gebleven en kreeg pas in 1982 een elektrische windvoorziening.

De dispositie luidt als volgt:

Bourdon	6 vt	Salicionaal	8 vt	Afsluiter Bovenwerk
Prestant	8 vt	Viola diGamba	8 vt	Tremulant
Holpijp	vt	Roerfluit	8 vt	Ventiel
Octaaf	4 vt	Salicet	4 vt	Manuaalkoppel
Quint	3 vt	Fluit harmoniek	4 vt	Pedaal aangehangen
Roerfluit	4 vt	Woudfluit	2 vt	Manuaal C - f''''
Octaaf	2 vt	Dulciaan	8 vt	Pedaal C-d'
Corne	st. disc	Gereserveerd		
Basson	8 vt bas			
Trompet	8 vt disc			

L.K. van der Meer
2009

Literatuur:

- Herma M. van den Berg De Nederlandse Monumenten van Geschiedenis en Kunst Noordelijk Oostergo, Ferwerderadeel 's-Gravenhage 1981;
- D. van Weezel Errens De Nederlands Hervormde Kerk van Wester-Nijkerk;
- www.organumfriscum.nl Gegevens over het orgel